

VADOVĖLIO „CHEMIJA“ RECENZIJĄ

1. BENDRA INFORMACIJA APIE VADOVĖLĮ

Pavadinimas: Chemija

Autoriai: Virgina Valentinavičienė, Regina Jasiūnienė

Ugdymo dalykas: Chemija

Klasė: dešimta

2. VADOVĖLIO TURINIO VERTINIMAS

2.1. Vadovėlio medžiagos atitiktis Bendrosioms programoms:

Vadovėlis skirtas 10-os klasės chemijos dalyko turiniui.

Vadovėlio autorės gerai žinomos Lietuvos mokyklose: plačiai naudojami šių autorių vadovėliai 8 – oje ir 9 – oje klasėse. Šis vadovėlis išbaigia autorių požiūrį į chemijos dalyko ugdymo turinio pateikimą pagal Bendrąsias pagrindinio ugdymo programas.

Vadovėlio turinys ir struktūra iš esmės atitinka Bendrosiose programose keliamus tikslus ir uždavinius gamtamokslinės kompetencijos ugdymui. Turinys apima visus programoje nurodytus gebėjimus, žinias ir supratimą, aiškiai nukreipia mokinius nurodytai veiklai, sudaro sąlygas toliau plėtoti gebėjimus, įgytus mokantis chemijos ankstesnėse klasėse. Pristatoma medžiaga subalansuota ir tinkamai atrinkta, informacija pateikiama nuosekliai. Tiesą, kai kurie klausimai pristatomi kiek per plačiai arba viršija programą. Pavyzdžiui, išsamiai pristatomi sieros rūgštis, amoniako, trąšų gamybos procesai, kiek per plačiai pristatomos organinių junginių cheminės savybės, buitinė chemija. Visgi nepraleistas nė vienas turinio aspektas, mokytojas kūrybingai gali panaudoti pasiūlytą arba praleisti, jo nuomone, nereikalingą informaciją. Vadovėlio turinys leidžia išsamiai ugdyti mokinių pasiekimus, apibrėžtus dešimtos klasės chemijos dalyko ugdomosiose veiklos srityse.

2.2. Vadovėlio metodinė struktūra:

Vadovėlio struktūra panaši į jau minėtųjų jaunesnėms klasėms struktūrą. Vadovėlį sudaro dvi dalys. Pirmojoje dalyje nagrinėjami nemetalų chemijos klausimai. Ji sudaryta iš penkių skyrių: „Dujos“, „Halogenai“, „Deguonis ir siera“, „Azotas ir fosforas“, „Anglis ir silicis“. Antrojoje organinės chemijos pradmenys nagrinėjami penkiuose skyriuose: „Angliavandeniliai“, „Deguonies turinčių organinių junginių klasės“, „Azoto turintys organiniai junginiai“, „Maisto medžiagos ir jų reikšmė“, „Chemija buityje“. Tekstuose skirtingomis spalvomis išryškintos rubrikos „Įsidėmėkite“, „Prisiminkite“, „Tai įdomu“ koncentruoja dėmesį, skatina domėjimąsi dalyku. Kiekvieno paragrafo gale rubrikoje „Pasitikrinkite“ teikiami klausimai, pratimai bei uždaviniai. Kiekvieno skyriaus pabaigoje mokomoji medžiaga susisteminama apibendrinime. Vadovėlio pabaigoje pateikiamos uždavinių sprendimo metodikos pagal tipus, kai kurių uždavinių iš rubrikos „Pasitikrinkite“ atsakymai, žodynelis ir pagrindinės lentelės. Tekstuose pateikiamos daugelio bandymų išsamios metodikos su iliustracijomis.

Vadovėlio metodinė struktūra pakankamai aiški, nuosekli, pritaikyta mokyti tiek vadovaujant mokytojui, tiek savarankiškam mokymuisi. Kiekvienas skyrius pradedamas

KOPIJA TIKRA

Muro administracija

Regina Vainalavičienė

2019-08-23

argumentuotu mokinių motyvavimu – ko mokysis, ką sužinos, ką pakartos. Tekstuose įterpiamos nuorodos, nukreipiančios mokinius į anksčiau nagrinėtas, susijusias temas, įterpiami klausimai, į kuriuos mokiniai gali rasti atsakymus tekste arba vadovėlyje. Šis metodinis sprendimas skatina sieti naują mokomąją medžiagą su jau įgytomis žiniomis ir gebėjimais. Mokomoji medžiaga aktualizuota, paremta artimąją aplinka, todėl skatina mokinius kritiškai mąstyti, spręsti problemas, diskutuoti.

Vadovėlio metodinė struktūra dalinai leidžia individualizuoti, diferencijuoti šio amžiaus skirtingų poreikių mokinių ugdymą. Stinga užduočių įsivertinimui, skirtingo mokymosi stiliaus poreikiams tenkinti. Atskirų skyrių (ypač I dalyje) ar net paragrafų mokomoji medžiaga tarpusavyje glaudžiai nesiejama. Todėl ją nagrinėti galima nenuosekliai, kaitaliojant skyrius, atsisakant dalies informacijos. Mokiniai nukreipiami ir darbui su papildomais informacijos šaltiniais (Internetu, enciklopedijomis, maisto produktų etiketėmis), rekomenduojamos projektų („Halogenai – draugai ar priešai“, „Mineralinės medžiagos mano gyvenime“), diskusijų temos (Maisto priedai ir papildai), patarimai namų bandymams įtraukiant net šeimos narius (angliavandenilių modeliavimas, hidrolatų gaminimas). Vadovėlio metodinė struktūra tinkama pagrindinių bendrųjų kompetencijų ugdymui, atitinka amžiaus psichologinius bei dalyko turinio reikalavimus.

2.3. Vadovėlio medžiagos tekstinė ir vaizdinė kokybė:

Tekstinė ir vaizdinė informacija pakankamai gerai pritaikyta dešimtokų amžiaus psichologijai bei įvairiems mokymosi stiliams. Tekstai aiškūs, nuoseklūs, iliustruoti reakcijų lygtimis, modelių, bandymų, gamtinių medžiagų pavyzdžių ar vaizdų nuotraukomis. Subalansuoti tekstinės, grafinės ir vaizdinės informacijos kiekiai. Nemažai informacijos pateikiama diagramose, lentelėse, schemose. Po iliustracijomis pateikiami ne tik paaiškinimai, bet ir klausimai, į kuriuos atsakydami mokiniai ugdysis kūrybiškumo, pažinimo, komunikavimo bendrąsias kompetencijas, gebėjimus spręsti problemas, analizuoti informaciją, ją tvarkyti. Pavyzdžiui puslapyje 47 pateikiami deguonies ir ozono molekulių modeliai ir siūloma įvertinti jų sandaros skirtumus. Be abejo, skirtingų pasiekimų lygių mokiniai gali pateikti skirtingo gilumo atsakymus.

Autorės pateikia netradicinių, naujų ir labai informatyvių iliustracijų, atsižvelgdamos į mokslo ir technologijų pažangą. Suprantamai pateikiama informacija apie naujausius, tokius kaip grafenas, nanotechnologijos atradimus, labai aiškios ir išsamios sieros rūgšties, amoniako, trąšų gamybos schemas. Netradiciškai pateikiama informacija apie junginių naudojimą: „Chloro medis“. Tiesa, pateikiama ir informacijos, kuri viršija bendrųjų programų apimtį. Kaip antai „Sieros apytakos ciklas“, skyreliai apie kvėpalus, kremus.

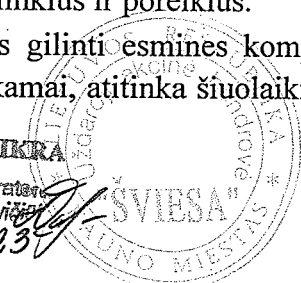
Pagrindinės sąvokos kruopščiai atrinktos, apibrėžtos be klaidų, išryškintos, geri spalviniai sprendimai. Pakankamai daug dėmesio skirta tiriamojo darbo įgūdžių ugdymui. Pateiktos užduotys praktikos darbams bei priminta tiriamojo darbo metodika (psl. 28 „Patarimai, kaip atlikti praktikos darbą“). Tiksliai ir aiškiai pateikiamos laboratorinių bei demonstracinių bandymų metodikos, teikiami pasiūlymai ir namų bandymams bei stebėjimams. Pavyzdžiui, anglies nustatymui organiniuose junginiuose, būtinės chemijos priemonių sudėties analizei pagal etiketes. Kiekvienas mokinys turės galimybę tobulinti asmeninę kompetenciją pagal polinkius ir poreikius.

Iš esmės tekstai aiškūs, nuoseklūs, sudarantys galimybes gilinti esmines kompetencijas, žinias ir gebėjimus, vaizdinė medžiaga, iliustracijos parinktos tinkamai, atitinka šiuolaikinį mokslo išsivystymo lygį, mokinių patirtį ir gyvenimo aplinką.

KOPIJA TIKRA

šiuo administratoriaus
Vilma Vainalavičiūtė

2019-08-23

2.4. Vadovėlio medžiagos tinkamumas vertybinėms nuostatomis ugdyti(s):

Vadovėlyje pateikta medžiaga yra nešališka, puoselėjamos pagrindinės demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybės, kiek tai leidžia programos turinys. Tinkamas dėmesys chemijos mokslo ir pramonės vystymuisi, pateikiama informacija apie šiuolaikinę Lietuvos chemijos pramonę, jos vystymosi perspektyvas. Pristatoma arba nukreipiama mokinių veikla domėtis pagrindinėse Lietuvos chemijos pramonės įmonėse („Achema“, „Lifosa“, „Orlen Lietuva“) gaminama produkcija, vystymosi perspektyvomis, ekologiniais sprendimais.

Tekstuose, iliustracijose ir klausimuose daug dėmesio skiriama vertybinių nuostatų, vartojimo ir ekologinės kultūros, sveikos gyvensenos principų formavimui. Visame vadovėlyje nuosekliai formuojamos nuostatos aplinkos apsaugos klausimais: teikiama informacija apie aplinkos taršos šaltinius ir dėl to kylančias problemas, tarptautinius ir respublikinius sprendimus taršos klausimais, skatinamos diskusijos, siūlomi projektai ir keliami probleminiai klausimai. Sistemingai teikiama informacija apie gyvuose organizmuose, žmogaus organizme vykstančius cheminius procesus, įvairių cheminių medžiagų poveikį ir poreikį. Mokiniai skatinami aktyviai domėtis geriamu vandeniu, oru, kuriuo kvėpuoja, maisto produktais, maisto priedais, būtines chemijos priemones: ne tik rinkti informaciją, bet ją naudoti, planuoti savo vartojimą ir skatinti šeimos narius bei draugus. Taigi, vadovėlyje pateikiama medžiaga atitinka demokratijos principus, skatina saugoti gyvybę, gamtą ir laikytis sveikos gyvensenos principų.

2.5. Vertintojo pasirinkti vadovėlio turinio vertinimo kriterijai

Didelis pristatomo vadovėlio „Chemija“ 10 klasei privalumas – tęstinumas. Mokymo praktikoje turėsime nuoseklų, vieningą (vadovėliai „Chemija“ 8 kl. ir „Chemija“ 9 kl.) tų pačių autorių požiūrį į chemijos kurso turinį pagal pagrindinio ugdymo Bendrąsias programas. Vienoda metodinė struktūra, metodiškai pateikiama tekstinė ir vaizdinė informacija, nuoseklus vertybinių nuostatų ugdymas turės įtakos sėkmingam mokymui ir mokymuisi.

3. IŠVADA

Vadovėlio „Chemija“ 10 klasei turinys atitinka Bendrosiose programose apibrėžtų chemijos dalyko dešimtoje klasėje pasiekimų turinį, orientuota į demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybinių nuostatų ugdymą, nešališka lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ir įsitikinimų atžvilgiu. Metodinė struktūra tinkama savarankiškam mokymuisi ir mokymuisi vadovaujant mokytojui. Vadovėlio medžiaga pritaikyta įgyti žinias ir gebėjimus, sukurtos priemonės – įsivertinti pažangą ir pasiekimus.

Vadovėlis „Chemija“ atitinka Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių turinio vertinimo tvarkos aprašo 6-ame punkte keliamus reikalavimus.

Recenzentė
2013 06 20

Janė Liutkienė

